

MÜZELERİN EĞİTİM ORTAMI OLARAK KULLANIMI

*Nihal KURUOĞLU MACCARIO**

ÖZET

Bu çalışmada, müzelerin çeşitleri, genel ve özelde eğitim işlevini gerçekleştirmeye yönelik politikaları ele alınmış, çağdaş müzelerin çocuk-geç-yetişkinlerin eğitimine yönelik olarak uyguladıkları etkinlikler araştırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzeler, müze ve eğitim, kültür materyalleri.

ABSTRACT

In this works, museum types and their politics on the subject of fulfilling their educative and instructional duty in both public and private sector has been pointed out. Contemporary museums activities regarding child, teenager and adult education has also been examined in this work.

Keywords: Museum, museum education, heridge education, experiential learning, material culture.

GİRİŞ

Çağdaş eğitim, sorgulayan, düşünen, yaratıcı bireyler geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenme, düşünme, sorgulama, gözlem ve uygulama

* Öğr. Gör.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi

süreçlerinin birlikte gerçekleştiği eğitim ortamında, birey aktif olarak yer almaktadır. Sadece okul değil, sanat ve kültür merkezi olan müzelerde yapılan etkinlikler ile bu aktif eğitim ortamı gerçekleşmektedir.

Müzedede geçmiş uygarlıklarda yaratılan eserlerle ve yaşam biçimleri ile ilişki kurma, sorgulama, yorumlama, oyun ya da canlandırma ile o anı yaşama, sınıfa göre aktif bir eğitim ortamı oluşturmaktadır.

Müzeler, kültür ve bilim tarihine ait eserleri toplayıp, koruma, sergileme işlevini yerine getirirken; yayınları, hazırladıkları eğitim programları, sanatsal ve kültürel etkinlikleri ile toplumun eğitimine katkıda bulunmaktadırlar.

Okulun devamı olarak, sanat eğitimi içinde müzede yapılan tüm etkinlikler tarih bilincinin, estetik beğenin oluşmasını, düşünmeyi, öğrenmeyi sağlamaktadır.

MÜZE EĞİTİMİ NEDİR

Müzeler doğal, tarihi, sanatsal, bilimsel değerlerle ilgili objelerin saklandığı, korunduğu, incelendiği ve sergilendiği kurumlardır. Sanat müzeleri, arborotrumlar, botanik bahçeleri, tarihi evler, doğa tarihi müzeleri, tarih müzeleri, çocuk müzeleri, teknoloji merkezleri dünyanın dört bir yanında ziyaretçilerin sürekli gezdiği yerlerdir.

- Sanat müzelerinde; sanat eserleri, sanat objeleri
- Tarih müzelerinde; geçmişte yaşanmış önemli tarihi olayların arşivleri
- Doğa tarihi müzelerinde; dünyadaki canlı türleri, doğa formları
- Bilim ve teknoloji müzelerinde; buluşların nasıl yapıldığı makine ve araç gereçlerin nasıl çalıştığı görülebilir.

Çağdaş toplumlarda müzeler, birer yaygın eğitim kurumu olarak halkı eğitmeyi hedeflemektedirler. Bunu gerçekleştirebilmek için de yöntem olarak halkla ilişkileri ve iletişimi kullanmaya yönelmişlerdir.

Müzenin toplanan eserleri koruma, saklama, belgeler oluşturma, bilimsel yayın yapma ve bu yayınları halka sunma gibi hizmetleri vardır. 20. yüzyıldan itibaren asıl amaç, kültür ve bilimin toplumun tüm kesimlerine aktarılmasıdır. İşte bu nedenle müzelerin "eğitim" işlevi, toplama, koruma, inceleme, değerlendirme ve sergilemenin yanı sıra, yönlendirici olarak biçimlenmiştir. Çağdaş müzeler, gelen ziyaretçilerin eğlenirken öğrendiği, ve öğrenmekten zevk aldığı kültür merkezleridir (Atagök 1982: 2).

MÜZELERİN EĞİTİM İŞLEVI

Müzeleri; genelde halkı, özelde uzmanları ya da uzmanlaşacak kişiyi, ilgisini çekerek düşünmeye sevk ederek, araştırıp inceleme isteklerini uyarak öğrenmeye yöneltmektedir, şeklinde tanımlayan Atagök'e göre "Müzeler, bir yandan topladığı, arşivlediği, koruyup sergilediği eserlerle kültür ortamı oluştururken bir diğer yandan da sergileme yolu ile eğitim işlevini gerçekleştirmektedirler" (Atagök 1982: 42). Müzeler okulların amaçlayıp kolaylıkla gerçekleştiremediği, düşünceyi kamçılayan ve geliştiren bir eğitim yapabilecek güce sahiptirler. Koleksiyonlarında seçilmiş, özel değere sahip eserleri sergileyerek, izleyicilerde hayal gücü, yaratıcılık, "güzel" duygusu ve beğenin oluşmasını sağlamaktadırlar.

Müzeler eğitim işlevini, belirli programlar hazırlayarak ya da okulların hazırladığı programlara yardımcı olarak doğrudan gerçekleştirmektedirler. Bunun için, hedef kitlesine göre çocuklar, gençler, yetişkinler için ayrı ayrı programlar uygulamaktadırlar.

Çocuklar için; çocuk müzelerinde ya da müzedeki çocuk bölümlerinde, ilgi çekici, nesnelere odaklı, eğlenceli, katılımcı, oyunlarla zenginleştirilmiş programlar oluşturarak çocuklara kendi ilgilendikleri, seçtikleri nesnelere çalışma fırsatı vermektedirler (Abacı 1996: 42-48).

Okul grupları için; rehberli turlar, atölye çalışmaları, okul içinde öğretmenlere yönelik yaz kursları, kısa süreli oturumlar düzenlenmektedir. Öğretmenlerle sürekli temas kurularak, müze ziyaretine hazırlık amacı ile telefonla bilgi verme, müze programları ile ödünç malzeme gönderme, bilgi takımı hazırlama, öğretmenlerden müze ziyareti sonrası rapor isteme, düzenli kurslar açma, atölyeler düzenleme ve okullara gitme gibi hizmetler verilmektedir.

Müzelerde rehberli turlar dışında resimli konferans, dokunma oturumu, öykü anlatma, drama-rol oynama, bir sanat eseri karşısında tartışma etkinlikleri düzenlenmektedir.

Resimli konferans: Seçilmiş bir temanın resim, fotoğraf, slayt ve maket kullanılarak açıklanmasıdır.

Dokunma oturumu: Çocukların müze koleksiyonu ile yakın temasını sağlamak amacı ile müzedeki eserlerin sağlam ve yenilenebilecek kopyalarının, sorular sorularak, eğlenceli bir biçimde incelenmesidir (Abacı 1996: 42-48).

Ayrıca okul öncesi çocuk grupları, etnik azınlıklar, özürllü ve yabancı okul öğrencileri için hazırlanmış özel programlar, müze eğitiminin içindedir. Büyük müzeler etnik azınlıklar için; kendi kültürlerini unutmamaları, ilişki kurmalarını sağlayabilmek amacı ile o grubun dili ile kendi kültürlerini tanıyıp öğrenebilecekleri programlar, gerek görme gerekse

işitme engelliler için dokunulabilir sergiler ya da işaret dilini kullanan rehberler eşliğinde programlar düzenlemektedirler.

Müzeye ulaşmanın güç olduğu durumlarda veya müze ziyareti öncesinde, müze eğitimi yöntemlerine uygun olarak, müze eğitimcileri tarafından okullarda konferans, slayt, video, film gösterisi yapılmaktadır. Eğitim kurumlarına müze koleksiyonlarından bazı parçaları ödünç verilmekte ya da yaz tatillerinde ilgili kişiler için kurslar açılmaktadır.

Müze ziyareti öncesinde ve sonrasında çok amaçlı toplantı salonunda ziyaretçi grupları ile yapılan bilgilendirme toplantıları, çocuklarla drama, eliş resim çalışmaları, film gösterisi, konferans etkinliklerinin hepsi eğitim ortamını oluşturmakta ve rehberli turların ardından gruplar konu ile ilgili atölye çalışmalarına katılmaktadırlar.

Müzelerin ilgili kişiler için hazırladığı yayın ve dokümanlar içinde, okul ve aileler için programlar, tur ve sergi programları, müzenin hediyelik eşya bölümünden temin edilebilecek harita, kitap, broşür, katalog, poster, kart, fotoğraf, rehber, video kaset, CD Romlar vardır. Çocuklar için müzede sergiler hakkında basit öyküler anlatan resimli müze rehberi, boyama kitapları, afişler, bulmaca, kitap, resim ve kartlar kütüphanedeki okuma köşelerinde ya da sergi salonları dışında çok amaçlı çalışma salonunda hazır bulunmaktadır (Boyer 1998: 2).

Gençler için; müze-çevre ilişkisini içeren, güncel konular kapsamındaki organizasyonlarda, kendilerini ifade edip yaratıcı öğrenme konuları ile ilgili programlar hazırlanmaktadır.

Yetişkinler için; koleksiyonları sergilemek yanında, konferans, konser, resitaller düzenlenmektedir. Yetişkinlere sunulan programlı eğitim etkinlikleri içinde kültürel ve sanatsal kurslar, film gösterileri bulunmaktadır.

MÜZE EĞİTİMİNDE UYGULANAN DİĞER YÖNTEMLER

Son yıllarda drama ve rol oynama, öğrenme sürecinde etkin olarak programlara alınan bir yöntemdir. Drama konusunda yetişmiş müzeciler ve müze eğitimcileri rol oynama, metinli monolog, kısa oyunlarla yarattıkları karakterleri canlandırıp ziyaretçilerle doğaçtan konuşarak iletişim kurmaktadır. Bu oyunların süresi müze ziyaretçilerinin bütün müzeyi gezeceği düşünülerek 20-30 dakika ile sınırlandırılmıştır (Abacı 1996: 64).

Müze içindeki oyun ve etkinlikler ya kapalı kendi içinde bir bütündür ya da seyirci etkileşimine açıktır. Özellikle çocuklar için üretilen oyunlarda seyirci ile bir tür etkileşime girmektedir. Canlandırma yöntemi ile herhangi bir rolü üstlenme, vücut dilini kullanma çocuklar için oldukça eğitici olmaktadır.

Öykü anlatma; müzede bulunan bir eserle ilgili olarak, ilk ve son cümleleri belli olan ya da belli bir yerden kesilen bir öyküyü çocukların yaratıcılıklarını, hayal güçlerini kullanarak tamamlaması etkinliğidir (Abacı 1996: 58).

Eser karşısında tartışma; orijinal eserin karşısında eseri tanımaya, çözümlemeye ve yargı getirmeye yönelik bir etkinliktir.

MÜZE EĞİTİMİNİN GEÇMİŞİ

Bugün teknolojinin yoğun kullanıldığı müze eğitimi, daha 19. yüzyıldan itibaren Avrupa ve Amerika'daki ülkelerin kültür politikalarında ele alınan bir alandır. 1823'te çocukların ilgi alanlarına cevap verecek ortam yaratma düşüncesi doğmuş ve 1899 da ilk çocuk müzesi "Brooklyn Children Museum" kurulmuştur. İlk kurulan çocuk müzelerinin ilkeleri; çocukları zevk alacakları ortamda eğitime ve dış dünyada ilgi duyacakları bir ortam yaratma, okullarda ele alınan bilimsel konularda pratik yapma olanağı sağlama, gözlem ve düşünme yeteneklerini artırıp harekete geçirmektedir. Çocuk müzeleri kurmadaki nedenlerin temel noktasını, endüstri ve teknolojideki geliştirmeler oluşturmuştur. Çocukların gelişen teknolojiye uyum sağlamaları, çağdaş insanlar olarak yetişmeleri için müzelerden yararlanma yoluna gidilmiştir

Çocuk müzeleri gruplandırıldığında,

- Okullara yardımcı olmak için kurulmuş müzeler,
- Sanatın, bilimin değerlendirilmesine kılışsal açıdan yardımcı müzeler,
- Diğer kültürlerin anlaşılmasına yardımcı olan müzeler,
- Üstün çocukların eğitimine katkıda bulunan müzeler,
- Özürlü çocukların eğitimine katkıda bulunan müzeler olmak üzere çok çeşitlidir.

Birçok ülkede müzeler önce, okullara ödünç malzeme ve ürettikleri kopya eşyaları vererek okullarda müze köşesinin oluşmasına katkıda bulunmuşlardır. Gönüllü öğretmenlere müze bilimi ve kendi müzeleri hakkında bilgiler vererek müze eğitim ilişkisini başlatmışlardır. 1894-1895 yıllarında İngiltere'de ilk eğitsel müze açılmıştır (Haslemere Müzesi). Okulların bu müzeyi ziyaret etmeleri ile okul-müze işbirliği gerçekleşmiştir (San 1998: 21).

19. yüzyıldan beri Amerika ve Avrupa'da kurulmaya başlayan çocuk müzelerinde, müze eğitimi yapılmaya başlanmıştır. 1984'te Amerikan Müze topluluğu (AAM) "Yeni Yüzyıl İçin Müze" adlı raporu yayımlamıştır. Müze liderlerinin özel komisyonu tarafından yayımlanan bu raporda, müze

eğitiminin işlevi üzerinde önemle durulmuş, okul müze işbirliğine değinilmiştir. Aynı raporda, müzelerin görsel, bilimsel ve tarihsel kültür acentaları olduğunu ve burada, insanların düşüncelerini sentezlemeyi, fikirler oluşturmayı, estetik ve kültür duyarlılığı şekillendirmeyi öğrendikleri belirtilmiştir. Eğitimci Newson ve Silver (1978) 15 okul ziyaret programında çalışmış ve müze eğitimcilerinin amaçlarını şöyle özetlemişlerdir (Zeller 1985: 8).

- Genç insanların müzeleri ev gibi hissetmelerini ve değerlerini anlamasına yardımcı olmak,
- Anlayışlarını keskinleştirerek görsel deneyimleri tanıtmak,
- Sanatı anlama ve sanattan zevk almaları için çocuklara zengin seçenekler sunmak.

Bir diğer grup müze eğitimcisi ise, ziyaretçilere öğrenme sorumluluğu almaları için yardım ve yaratıcı teşvik yerine, ziyaretçilerle iletişimi artırma, kişisel etkileşimlerle anlayışı paylaşma, zevk ve eğlenceyi iletmeyi beklediklerini ifade etmektedirler .

1984 yılında Amerikan Ulusal Sanat Eğitimcileri Topluluğunun bir toplantısında müze eğitimi ile ilgili olarak; görsel algılamayı iletme, sanat ve sanat müzeleri hakkında olumlu duygular yaratma, sanatı değerlendirme, kültürel şartları öğretebilme gibi amaçlardan bahsedilmektedir. Bunun sonunda, müzelerde sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için etkin yöntem ve tekniklerin galeri oyunları, doğaçlama, keşif ve eser karşısında tartışma gibi aktif etkinlikler olduğu konusunda anlaşmaya varılmıştır (Zeller 1985: 8).

Yapılan araştırmalarla eğitim kurumuna dönüşen müzelerin dikkatleri, müze-ziyaretçi ilişkisine, psikoloji, pedagoji ve teke tek bilgi vermenin ötesinde müzenin bir eğitim kurumu olarak işlevine çevrilmiştir. Önceleri müzelerin sergi alanlarının düzenlenmesi, konferanslar, eğitimin dışındaki personel tarafından düzenlenirken zamanla ziyaretçileri (özellikle çocukları) iyi tanıyan pedagojik eğitim görmüş müze eğitimcileri müzelerde görev almıştır.

Dramanın müzede uygulanmaya başlaması 1890'larda İsveç'te ilk açık hava müzesinin Artur Hazelius tarafından açılması ile gerçekleşmiştir. Bu müzede yorumcular tarihsel kostümler giyip geçmişte insanların nasıl yaşadığını, anlatıp bir müze rehberi gibi hareket etmişlerdir. 1970'lerde Minnesota Bilim Müzesi'nde aktörler ilk olarak kısa tarihsel monologlar oynamışlardır. Bu deneyim 1984 yılında aynı müze kendi tiyatro bölümünü açmıştır. 1980'lerde Amerika'da "Yaşayan Tarih" olarak adlandırılan aktivitelerin bazı biçimlerinin içinde yer aldığı sekiz yüz alan yer almaktadır (Anrea 1997: 38).

MÜZELERDE EĞİTİME KATKI GETİREN UNSURLAR

Müzelerin eğitim politikasından başlayarak müze-okul-yerel yönetimlerle ilişkiler ve müze için sponsor bulmak dahil pek çok sorumluluğu olan müze eğitimcileri, müzenin eğitim hizmetlerini, sergi programlarını düzenleyip projeler üreterek, müzelerin hedef kitlesi olan gruplar için özel eğitim programları hazırlamaktadırlar.

Müze Eğitimi Bölümleri her yaştan ve özellikleri farklı çocukları müzeye çekmeye çalışmaktadırlar. 1993 yılında Avrupa ve Amerika Müzelerinin Eğitim Bölümlerince yapılan bir araştırmaya katılan 25 müzenin; dokuz tanesi 3 yaşından, beş tanesi 4 yaşından, dokuz tanesi 5 yaşından, iki tanesi ise 6 yaşından itibaren çocukları etkinliklerine kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Yaş sınırı koymayan müzelerde bulunmaktadır (Abacı 1996: 64).

Sadece çocuklar değil, yetişkinlerin eğitimi de müzelerin ele aldığı diğer konulardan biridir. Yetişkin eğitimi hizmetlerinin en üst düzeyi, yetişkin bireylerin müze için gönüllü çalışmalarınıdır. Maddi kazanç beklemeyen gönüllüler müzelerin daha geniş bir çerçeveye açılmasında çok önemli bir rol üstlenmektedirler. Amerika'da yapılmış araştırmalara dayanılarak, müzede çalışan toplam 110.000 civarındaki elemandan, 64.000'i gönüllü olarak çalışmaktadır (Abacı 1996: 64).

Müze gönüllüleri de müzelerin eğitim çalışmalarına katkı getirmektedirler. Müzelerin internetteki tanıtım sayfalarında müze gönüllülerinin sayısını artırmaya yönelik müzeden yararlanabilme avantajları ile gönüllülerin müzenin hangi bölümlerinde çalışabilecekleri tanıtılmaktadır. Gönüllüler haftada bir ya da iki saat olarak üç ya da altı ay gibi sürelerde müze içinde pek çok yerde çalışabilmektedirler.

Müze gönüllülerinin müzede çalıştığı yerler ve işler:

* Müze ve galeri oyunları asistanlığı: Müzedeki salonlarda yer alan sürekli sergilerle ilgili temaları içeren oyun ya da bilmeceleri çözebilmeleri ve diğer interaktif etkinlikler için ziyaretçilere eşlik etmek ve ilgilenmek.

* Öykü okuyuculuğu: Küçük ya da büyük grup ziyaretçilerine müzeye geldiklerinde öykü okuma, kukla, kostüm ve dekor kullanarak canlandırmak.

* Müze sınıfı asistanlığı: Müzeye gelen öğrenci gruplarına interaktif ve grup etkinlikleri yapmak üzere yönergeler vermek ve okul gruplarının eğitimcilerine yardımcı olmak.

* Okul öncesi grupları ve ana okulu asistanlığı: Müze sınıfındaki sanatsal aktivitelere katılmak- sınıf eğitimcisine araç gereç temin etmek,

sınıfın temizlenmesine ve düzenlenmesine yardım etmek – müzeye gelen yetişkinleri de etkinliklere katılma konusunda cesaretlendirmek.

* Hayvan bakıcılığı: Müzede yaşayan hayvanların örneğin kaplumbağaların beslenmesi, temel yaşama alanlarının temizlenmesi için yardım etmek.

* Karakterlerin kostümlerini giyerek animatörlük: Müzeye gelen genç ziyaretçilere eşlik etmek üzere hareketli- dinamik, özel günlerde ve etkinliklerde müzede çok sayıda bulunan farklı kostümleri giyip animasyon yapmak.

* Çevirmenlik: Yıl boyunca ingilizceden diğer dillere çeviri yapmak.

* Kart etkinliği asistanlığı: Ziyaretçilere evde yapabilecekleri çabuk, eğlenceli ve kolay sanatsal etkinlikler konusunda asistanlık yapmak. Galerilerin dışında durarak 10 yaşın üzerindeki ziyaretçileri, birlikte çalışmak için hareketli kartlar kullanarak cesaretlendirmek.

* Bilim takımı asistanlığı: 12-18 yaş arasındaki gençlerle birlikte çalışarak seri halinde araştırma ve eğlence ile birlikte oyunlar ve sanat projeleri üretmek.

Müzeler, gönüllülerin dışında da lise ve kolej öğrencileri için çalışma, araştırma ve eğitim olanakları yaratmaktadırlar. Gençlere, müzede sürekli ya da yarı zamanlı olarak çalışma olanağı sağlanmakta, çalıştıkları bu süre de ilerideki meslek yaşamlarında çalışma süresi içinde kabul görmektedir.

Basım ve yayın olanakları ile ilgili olarak; ziyaretçileri bilgilendirmek üzere sergilenen eserlerle ilgili kataloglar, sanat kitapları, süreli yayınlar ve her yıl düzenli CD Rom hazırlanmaktadır (www.pueblo.gov/cic).

Tarihi ve kültürel değerlerin anlamını, yerini, önemini öğrenen kişi, hiç kuşkusuz kültür varlıklarının korunmasına da yardımcı olacaktır. Kültür merkezleri olan müzeler, hem ziyaretçilerin hem de sanatsal ve kültürel etkinlikte bulunan kişilerin, dolaylı olarak da toplumun sosyalleşmesine katkıda bulunacaktır . Öğrenmeyi öğrenen kişi bilgi kaynaklarını daha aktif kullanarak çevresine karşı daha duyarlı hale gelebilecektir.

SONUÇ

Müze eğitimi ile ilgili olarak hedeflerin doğru saptanması önemlidir. Programların hazırlanması, destek olabilecek kurum ve kişilerle gerekli ilişkilerin kurulması ve bunların doğru değerlendirilmesi gibi pek çok bileşeni olan müze eğitimi, yönetici, uzman ve eğitimcilerin karşılıklı eşgüdümü sağlanarak gerçekleştirilebilir.

ÖNERİLER

- 1) Müzelerin eğitim ortamı olarak işlevini yerine getirebilmesi için doğru bir planlama yapılması ve bu planlama yapılırken:
 - * Müze eğitimi gereksinimlerinin,
 - * Müze eğitimi verilecek grupların,
 - * Uygulanacak eğitim programlarının,
 - * Kullanılacak araç gereçlerin de dikkate alınması uygun olacaktır.
- 2) Müzelerin çocuk-genç-yetişkin eğitimine yönelik bağımsız programlar hazırlamaları, bu programları okul ve öğretmenlere duyurmaları, yararlı olacaktır.
- 3) Öğretmen ve okul yöneticilerinin müze eğitimi ve müze eğitiminde yeni teknolojilerden nasıl yararlanılabileceği ile ilgili hizmet içi programlara yer verilebilir.
- 4) Müzelerin eğitime yönelik hizmetleri yeterince gerçekleştirebilmeleri için özzerleşmeleri ve kendi gelirlerini kullanabilmeleri önemlidir.
- 5) Müzelerin eğitim işlevini gerçekleştirmede çocuklar için özel bölümler ya da bağımsız olarak yeni çocuk müzelerinin kurulması ve sayılarının artırılması yerinde olacaktır.
- 6) Müzelerin, çocuklara yönelik, ilgi çekici, eserlere odaklı, eğlenirken öğrenmeye yardımcı olan zenginleştirilmiş programlar hazırlamaları müzeye ilgiyi artıracaktır.
- 7) Müzelerde sergilenen eserlerin olduğu salonlar dışında da kütüphane, okuma odası, sergi salonu, çok işlevli salonlar, hediyelik eşya satış alanları eğitimle ilgili farklı etkinliklerin yapılabilmesini sağlayacaktır.
- 8) Müzeler, uzmanların dışında her gruptan kişinin yaralanabileceği broşür, katalog, rehber kitap, video kaset ve CD Rom gibi yayın ve materyalleri hazırlamalı, tüketicilere uygun koşullarda sunmaları bilgilendirmeyi hızlandıracaktır.
- 9) Çocuk müzelerinin okullara yardımcı olarak kurulmaları yanında üstün ve özürlü çocukların eğitimine de katkı getirecek özellikleri ve fiziki ortamları kapsamaları uygun olacaktır.
- 10) Müzeler okul gruplarının ziyareti esnasında, sadece eserlere bakma dışında, rehberli turlar, resimli konferans, öykü anlatma, drama ve rol oynama, eserlerle ilgili tartışma etkinlikleri hazırlamalıdır.

- 11) Yetişkinlere yönelik müze hizmetlerinin artırılması ile müze gönüllülerinin oluşması ve sayılarının artması böylece de müzelerin geniş bir çevreye yayılması sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abacı, Oya (1996). *Müze Eğitimi*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim İş Ana Sanat dalı, İstanbul, s. 27.
- Anrea, Earl (1997). "Müze Pedagojisi İngiltere'de Nasıl Gelişti" Tarih Konuşan Drama (Drama, Maske, Müze) VI. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri. Türk Alman Kültür İşleri Dizisi: 12, 23-28 Ekim 1995. Çağdaş Drama Derneği Yayınları. Ankara, s. 37.
- Atagök, Tomur (1982). *Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması*, Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, s. 67.
- (1990). "Çağdaş Müzeciliğin Anlamı" *Lami Sanat Dergisi*, Yıl: 3, s. 2-3.
- Atasoy, Nazan (1996). *Müze Eğitimi ve Yazılı Gereçlerin İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserleri Bölümü Üzerinde Örneklenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 14.
- Atasoy, Sümer (1978). "Eğitim Kurumu Olarak Müzeler" *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, Nisan-Mayıs, Yıl: 1, s. 4-25.
- Berry, Nancy (1998). "Sanat Müzesi ve Okul İşbirliği" *Art Education*, Cilt: 51, No: 2, s. 8.
- Boyer, Candace (1998). "Using Museum Resource In The K-12 Social Studies Curriculum" *ERIC Digest*. ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education, Bloomington, IN. ED 41217496.
- Çoruhlu, Tülin (1997). *Müzecilikte Bilimsel Anlayışın Ön Plana Çıkartılması*, Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III, Genel Kurmay Basımevi, Ankara, s. 59-63.
- Davis Publisher (1997). *Davis Publication, Inc, 1996-97 Catalog* Worcester, s. 59.
- Greene, Wilma, Prudhum, Magarity, Diana, ED 1998. "Museum 8 Learning. Aile Ziyaretleri İçin Rehber". ED 418916.
- Hick, M. John (1993). "Teknoloji ve Estetik, *Art Education*. Cilt: 46, Sayı: 6, s. 42.
- Kanaati, Kim (1998). "Çağdaş Sanatla Tanışma" *Art Education*, Cilt: 51, Sayı: 2, s. 38.
- Marschale, Douglas (1991). "Sanat Laserdiski ve Yardımcı Veri Tabanlı Ulusal Galeri; Sanat Öğretimini Arttırıcı Bir Araç" *Art Education* Cilt: 44, Sayı: 8, s. 48.
- Mayer, Melinda (1998). "Amerikan Sanat Müzelerinde Felsefe Değişimi Yürütülebilir mi?" *Art Education* Cilt: 51, Sayı: 2, s. 15-19.
- Museum Galore. (1998) "Museum & Learning. A Guide for Family Visit" (www.pueblo.gov/cic).(children/museum/visit/html).

- San, İnci (1998). "Müze Eđit Bilimi Nasıl Gelişti", *Milliyet Sanat Dergisi*, 15 Kasım, Sayı: 444, s. 21.
- Tapan, Nazan (1982). Çağdaş Müzecilik ve Amerika Müzeleri. *Milliyet Sanat Dergisi*, Sayı: 42, s. 34.
- Yılmaz, Arzu (1996). *Müzelerde Çocuk Eğitiminin Müze Koleksiyonları Bağlamında Değerlendirilmesi ve Rahmi Koç Sanayi Müzesi Örneğinde İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 29.
- Wollins, İnes S. (1985). "Bilgisayarlar ve Müze Eğitimi: Bilgi Çağına Sınıfla Birlikte Yürümek", *Art Education*. Cilt: 38, Sayı: 3, s. 24-27.
- Zeller, Terry (1985). "Müze Eğitimi ve Okul, Sanat, Farklı Uçlar ve Farklı Anlamlar". *Art Education*, Cilt: 38, Sayı: 3, s. 7.